

Univerzita Karlova v Praze – Fakulta humanitních studií

Katedra obecné antropologie

ZÁZNAM O PRŮBĚHU OBHAJOBY DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Duševní choroba v počátcích institucionalizace psychiatrie v Čechách na přelomu 19. a 20. století
Jazyk práce: čeština

Student: Bc. Kateřina Kramolišová
Fakulta: Fakulta humanitních studií
Studijní program: Obecná antropologie – Integrální studium člověka

Vedoucí / školitel: Dr.phil. Pavel Himl
Oponent(i): Mgr. Jiří Růžička

Předseda komise: PhDr. Lucie Storchová, Ph.D. (přítomna)
Členové komise: Dr. phil. Pavel Himl (přítomen)
Prof. PhDr. Milan Hlavačka, CSc. (přítomen)
Mgr. Jiří Růžička (přítomen)

Datum obhajoby: 19.10. 2010

Průběh obhajoby:

Studentka představila téma své diplomové práce a její strukturu. Uvedla, že práce má čtyři hlavní kapitoly. V první kapitole se pojednává o dějinách duševních chorob a vnímání duševně nemocných v evropské historii, v druhé kapitole jsou popsány dějiny kosmonoské psychiatrické léčebny a její fungování. Třetí kapitola se zabývá analýzou chorobopisů. Chorobopisy se obvykle skládaly z přijímacího protokolu, lékařského vysvědčení a zápisů o poskytnuté léčbě. Autorka zdůraznila skutečnost, že přijímací protokol vyhotovovali praktičtí lékaři bez hlubšího psychiatrického vzdělání a jako hlavní důvod hospitalizace sloužila podle autorky ani ne tak choroba samotná jako spíše nebezpečnost pro okolí. Ve čtvrté kapitole se autorka podle svých slov soustředila na konstrukci chorobopisu z pohledu narativní analýzy, tedy na to, jak praktický lékař vytvářel v chorobopisech příběh pacienta. Potom autorka představila svou tezi, že kosmonoská psychiatrická léčebna nebyla ani tak institucí lékařskou jako institucí, pomocí níž byla uplatňována sociální kontrola. Poté bylo uděleno slovo oponentovi práce, který shrnul svůj posudek. Jako první vytknul disproporcii diplomové práce, kdy byla třetina práce výrazně kompilační (pojetí duševní choroby v evropských dějinách), druhá třetina práce popisná (historie a chod kosmonoské léčebny) a teprve poslední třetina práce se zabývala analýzou a interpretací pramenů. Podle oponenta by měl být tento poměr obrácený a analýze mělo být věnován mnohem větší prostor. Z práce není podle oponenta jasné, zda je léčebna vnímána jako zdravotnické zařízení nebo prostředek sociální kontroly. Dále se pozastavil nad použitím citací dobové psychiatrické učebnice, která je v diplomní práci citována bez dalšího komentáře či aplikace na analyzované chorobopisy. Spíše než shrnutí pojetí duševní nemoci by oponent práce doporučoval stanovit základní pojmy a jejich užívání. Dále vytkl časté používání paušalizujících tvrzení typu „ve středověku bylo s duševně nemocnými lidmi nakládáno jako se zvířaty, protože ztratili zdravý rozum“ s poukazem na to, že i podle Michala Foucaulta – na něhož se

diplomantka odvolává – bylo pojetí duševní nemoci mnohem komplikovanější a komplexnější a například problém ztráty zdravého rozumu byl tematizován až pozdějšími autory, jakými byli Descartes či Spinoza. Časté používání paušalizujících soudů zdůraznil i vedoucí práce, jemuž bylo předáno slovo. I on vytýkal, že se v diplomové práci nepíše o tom, jakými prostředky bylo konstituováno pojetí duševní choroby. Dále poukázal na nejasnosti v pojmu „příběh“, zda příběhem autorka myslí text zaznamenaný v chorobopisech či životní osudy pacienta jako takové. Pokud autorka uvádí, že používá narativistickou analýzu, mělo by se jednat o analýzu textu chorobopisu, což ale z diplomové práce není patrné. Doporučoval rovněž důkladnější aplikaci narativistického přístupu, aby byly např. patrné použité literární prostředky, a to včetně odvíjení zápletek, jejich rozuzlení apod. Na mnoha místech rovněž podle vedoucího nebylo jasné, zda autorka uvádí stanovisko autorů nebo své vlastní. Poté autorka reagovala na výtky oponenta a vedoucího. Podle ní měl chorobopis strukturu danou jednotlivým praktickým lékařem. Chorobopisy měly za cíl odklidit nebezpečné jedince do léčebny. Dále vyjádřila pochybnosti nad tím, nakolik byli pacienti skutečně nemocní a nakolik jen „odlišní“. Předsedkyně komise vybídla k diskusi a zároveň vznesla první připomínku, kdy upozornila na to, že na sebe jednotlivé kapitoly nenasazují, nejsou zde stanoveny žádné badatelské otázky či premisy, které by byly v dalších kapitolách rozvíjeny. Další člen komise, prof. Hlavačka, položil diplomantce otázku, na základě čeho zvolila 12 analyzovaných chorobopisů. Studentka odpověděla, že šlo víceméně o nahodilý výběr. Poté předsedkyně komise vyzvala studentku, aby opustila místnost. Komise hlasovala o výsledku; dr. Himl se jako vedoucí práce hlasování nezúčastnil. Po diskusi bylo schváleno, že obhajovaná práce bude hodnocena jako „dobrá“. Vzhledem k enormnímu množství pravopisných a stylistických chyb byla studentka vyzvána, aby práci po pravopisné a formální (nikoliv po obsahové) stránce opravila a dokument odevzdala jako errata k již odevzdané práci.

Výsledek obhajoby: prospěla, dobře

PhDr. Lucie Storchová, Ph.D.